

УДК 614.253.52:616

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ
СПЕЦІАЛІСТІВ З ПРЕДМЕТА «МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ»
ЗА ФАХОМ «СЕСТРИНСЬКА СПРАВА»**

П. Є. Мазур, О. І. Лукашук, Т. М. Лукашук

Кременецьке медичне училище імені Арсена Річинського

У статті обґрунтовано необхідність та доцільність вивчення дисципліни «Медицина катастроф» на IV курсі підготовки молодшого медичного персоналу та наведено досвід викладання цієї дисципліни на сестринському відділенні Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського.

**PECULIARITIES OF TEACHING THE DISCIPLINE «MEDICINE OF
CATASTROPHES» FOR JUNIOR MEDICAL SPECIALISTS AT THE NURSING
DEPARTMENT**

P. Ye. Mazur, O. I. Lukashchuk, T. M. Lukashchuk

Kremenets Medical School by Arsen Richynskyi

The article adduces the necessity and expedience of studying the discipline «Medicine of catastrophes» on the prediploma stage of junior medical and specialist's training the experience of teaching of this discipline at the nursing department of Kremenets Medical School by Arsen Richynskyi.

Вступ. Події, які відбуваються у світі, демонструють, що, незважаючи на високі темпи росту країн різного ступеня економічного розвитку, природні стихійні лиха завдають їм значних матеріальних втрат та численних людських жертв. Землетруси, пожежі, цунамі, тайфуни, снігопади, ожеледиця, повені усе частіше нагадують про необхідність прораховувати можливість їхньої появи та застосовувати повномасштабну ліквідацію їх наслідків. Поряд із природними катастрофами на даний час часто виникають регіональні збройні конфлікти, терористичні акти, в яких є велика кількість загиблих та поранених людей [1].

Зростаюча кількість катастроф ставить перед галуззю охорони здоров'я відповідні завдання та спонукає викладачів медицини катастроф медичних закладів України впроваджувати у навчальний процес ефективніші методи викладання. Це пов'язано з величезним попитом на компетентних фахівців, які можуть розв'язати проблеми сучасності. Адже найкраще задовольняти ці потреби суспільства може освіта [2].

© П. Є. Мазур, О. І. Лукашук, Т. М. Лукашук, 2013

Основна частина. Цілеспрямоване вивчення дисципліни «Медицина катастроф» (МК) та її розділу – організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС) у системі вищих медичних навчальних закладів дозволить набутти знань, які необхідні студентам для виконання обов'язків медпрацівника в майбутньому. Основне завдання навчання – підготувати випускників до практичного виконання обов'язків у спеціальних формуваннях охорони здоров'я, формуваннях та закладах медичної служби цивільної оборони та служби МК [2].

Для медпрацівників середньої ланки знання системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в НС є вкрай необхідним. Це пов'язано з необхідністю швидких професійних дій в таких умовах, неприпустимості безладдя та паніки з боку медичного персоналу, що може призвести до великих людських втрат через непрофесійні дії [3].

У рамках цього предмета медсестри знайомляться з питаннями основних заходів та засобів захисту населення в НС, силами та засобами Державної служби медицини катастроф (ДСМК), правовими, директивними та нормативними актами

України щодо перебудови системи медичного постачання лікувальних закладів при НС, принципами лікувально-евакуаційного забезпечення в системі ДСМК, санітарно-гігієнічним та протиепідемічним забезпеченням населення в зоні НС тощо. Студентів також ознайомлюють із заходами щодо запобігання або зменшення ступеня ураження людей, своєчасного надання медичної допомоги потерпілим та їх лікування [4].

З метою вдосконалення навчального процесу в нашому училищі розроблено тестові завдання для кожного студента по кожній темі (по 15 завдань), ситуаційні задачі різних рівнів складності (індивідуальні, ситуаційні, рольові). Згідно зі змістом задач першого рівня складності залежно від конкретної НС студент повинен визначити тип та тяжкість ушкодження, зробити сортування постраждалих, визначити послідовність евакуаційних засобів, тип лікувально-профілактичного закладу, куди потрібно евакуювати потерпілого. Задачі другого рівня складності містять завдання стосовно безпосереднього надання першої медичної та долікарської допомоги в осередку НС. Задачі третього рівня стосуються алгоритму надання медичної допомоги постраждалим в НС. На лекційні та практичні заняття створено методичні розробки. Розроблено каталог рекомендованої до самостійного вивчення студентами літератури. До всіх практичних занять є в наявності алгоритми практичних навичок [5].

Із метою підвищення викладацької майстерності, запозичення досвіду та узгодження навчального матеріалу викладачами практикуються взаємні відвідування занять з наступним їх обговоренням на засіданнях циклових комісій. Для оптимізації навчального процесу використовуються комплексний підхід зі сполученням традиційних форм

навчання й сучасних навчально-інформаційних технологій, спрямованих на підвищення якості підготовки молодшого медичного персоналу. На всі види аудиторних занять підготовлено ілюстративний матеріал: таблиці, мультимедійні презентації. В училищі створено відеотеку з 10 навчальних фільмів із тематики природних, техногенних катастроф. Така форма організації навчання є важливою для максимально ефективного засвоєння теоретичного матеріалу, опрацювання практичних навичок та стимулювання інтересу студентів до дисципліни медицини катастроф [6].

Контроль знань з дисципліни проводиться згідно з принципами різноманітності (заліки, опитування усне або письмове, реферати, тести), систематичності (попередній, поточний, підсумковий, заключний), всебічності (контроль охоплює основні розділи навчальної програми), диференційованості (враховує особливості студентів), об'єктивності [7].

Висновки. Отримання спеціалізованої медичної освіти забезпечує всебічну підготовку молодшого медичного спеціаліста. Якісна організація, керування та корегування навчального процесу згідно з результатами контролю знань, професійне та відповідне поєднання усіх його елементів сприяє підвищенню якості навчального процесу і як наслідок – якості підготовки медсестер. Набуті знання дозволять майбутнім медпрацівникам правильно діяти в надзвичайній обстановці.

Таким чином, вивчення дисципліни «Медицина катастроф» у системі медичної освіти сприяє підготовці кваліфікованих молодших спеціалістів, які здатні виконувати свої професійні обов'язки не тільки в умовах мирного часу, але й в НС, що дозволить зменшити людські втрати та запобігти розвитку санітарної катастрофи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Камбалов М. Н. Онеобходимости совершенствования организации преподавания дисциплины «Медицина экстремальных ситуаций» при подготовке офицеров медицинской службы запаса / М. Н. Камбалов, С. А. Анашкина // Военная медицина. – 2008. – № 1. – С. 15–16.
2. Про створення Державної служби медицини катастроф : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 343. – К., 1997. – 3 с.
3. Медицина катастроф / [Грідасов В. І., Ковальов В. М., Катрич М. В. та ін.]. – Х. : НфаУ, 2002. – 294 с.
4. Особенности преподавания медицины катастроф в медицинском вузе / С. В. Флюрик, В. М. Ивашин, В. Н. Коробач, А. Н. Глебов // Совершенствование системы подготовки военных кадров на военном фа-

культете : матер. II военно-науч. конф. – Гродно, 2008. – С. 113–117.

5. Якімов Ю. М. Медицина катастроф : навч.-метод. посіб. / Ю. М. Якімов, В. М. Савченко, Ю. В. Радченко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 156 с.

6. Поняття «компетентності» та «компетенції» у підготовці фахівців Державної служби медицини катастроф / І. В. Кочін, Д. В. Ількаєв, О. М. Акулова [та ін.] / Запорозький медичний журнал. – 2008. – № 4. – С. 150–152.

7. Охорона праці та безпека життєдіяльності населення при надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. / [І. В. Кочін, Г. О. Черняков, П. І. Сидоренко та ін.]; за ред. проф. І. В. Кочіна. – К. : Здоров'я, 2005. – 432 с.